

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДУ «НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР ВИЩОЇ
ТА ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ»
РЕГІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТСЬКИЙ ЦЕНТР БНАУ

Міжнародна науково-практична конференція магістрантів

ЕКОЛОГІЗАЦІЯ ВИРОБНИЦТВА ТА ОХОРОНА ПРИРОДИ
ЯК ОСНОВА ЗБАЛАНСОВАНОГО РОЗВИТКУ

20 листопада 2020 року

Біла Церква
2020

УДК: 502.131.1:332.142.6

ОРГАНІЗАЦІЙНИЙ КОМІТЕТ

Даниленко А.С., академік НААН, д-р екон. наук, ректор університету, голова оргкомітету.

Варченко О.М., д-р екон. наук, професор, проректор з наукової та інноваційної діяльності, заступник голови оргкомітету.

Новак В.П., д-р біол. наук, професор, перший проректор.

Ищенко Т.Д., канд. пед. наук, директор ДУ "НМЦ вищої та фахової передвищої освіти".

Димань Т.М., д-р с.-г. наук, професор, проректор з освітньої, виховної та міжнародної діяльності.

Зубченко В.В., канд. екон. наук, начальник відділу навчально-методичної та виховної роботи.

Мельниченко О.М., д-р с.-г. наук, декан екологічного факультету.

Слободенюк О.І., канд. біол. наук, координатор НТТМ екологічного факультету.

Качан Л.М., канд. с.-г. наук, доцент, завідувача відділом аспірантури та докторантури.

Ластовська І.О., канд. с.-г. наук, начальник відділу наукової та інноваційної діяльності.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, начальник редакційно-видавничого відділу, відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук.

Екологізація виробництва та охорона природи як основа збалансованого розвитку: матеріали науково-практичної конференції магістрантів, 20 листопада 2020 р. Білоцерківський НАУ, 2020. 42 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

швидкій воді, разом з тим, добре пристосовується до постійного життя у слабопроточних та стоячих водоймах (водосховищах, озерах, лиманах ставах тощо), хоча ніколи в них не розмножується. Як і інші осетрові, вона характеризується підвищеною чутливістю до змін умов середовища [3,4].

Основними перевагами цього напряму осетрівництва є використання прісної води для вирощування риб, досить швидкий темп росту та досягнення статевої зрілості на 3–6 році життя, що у порівнянні з іншими видами осетрових є великою перевагою. Таким чином самців стерляді, як товарну продукцію можна збувати в супермаркети, ресторани, на ринки, тощо, що дасть змогу економити на кормах та значно скорочує термін окупності вкладених коштів. Самок використовують для отримання бажаного делікатесу – чорної ікри, та для подальшого розмноження [5,7].

В Україні розведення осетрів і одержання з них ікри в штучних умовах почало розвиватися не так давно. Більшість підприємців аквакультури говорить про перспективність цієї справи. Осетрові, а також супутня продукція з них, і перш за все – чорна ікра, мають хоч і значну вартість однак характеризуються високим попитом. Проте, м'ясо осетрів, яке вирощене в Україні є дешевшим, ніж норвезький лосось. Тому для підприємців вихід у цей сегмент рибного ринку може стати перспективним та рентабельним бізнесом [8,9].

Отже, на даний час одним із перспективних об'єктів товарного осетрівництва є стерлядь. Цей вид характеризується відносно невеликими розмірами та більш швидкими, у порівнянні з іншими осетровими, термінами настання статевої зрілості. Роботи зі штучного відтворення стерляді активно проводяться для відновлення запасів і підтримки чисельності даного виду в природних водоймах, а також для задоволення потреб виробництва товарної продукції [6].

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вдовенко Н.М. Рибне господарство України в умовах глобалізації економіки: Монографія. К.: ЦП Компринт, 2016. 476 с.
2. Грициняк І.І., Третяк О.М. Пріоритетні напрями наукового забезпечення рибного господарства України. Рибогосподарська наука України. 2007. № 1. С. 5–20.
3. Иванов А.П. Рыбоводство в естественных водоемах. М.: Агропромиздат, 1988. 367 с.
4. Привезенцев Ю.А., Власов В.А. Учебник для вузов. Рыбоводство. М.: «МИР», 2007. С. 93-134, 325-378, 389.
5. Андрищенко А.І., Алимов С.І., Захаренко М.О., Вовк Н.І. Технології виробництва об'єктів аквакультури: навч. посібн. К.: 2006. 684 с.
6. Третяк О.М., Ганкевич Б.О., Колос О.М., Яковлева Т.В. Стан запасів осетрових риб та розвиток осетрової аквакультури в Україні. Рибогосподарська наука України. 2010. № 4. С. 4–22.
7. Чебанов М.С., Галич Е.В. Руководство по искусственному воспроизводству осетровых. Анкара: ФАО. 2013. 325 с.
8. URL:https://darg.gov.ua/rozvedennja_u_sadkah_abo_iz_0_0_0_5843_1.html
9. URL:<http://fishindustry.com.ua/3876-2/>

УДК 639.21.053.7:597.554

ГОРДОВИЙ Є.Л., ДЖЕНЖЕРУХА О.С., магістранти
Науковий керівник – **ПРИСЯЖНЮК Н.М.**, канд. вет. наук
Білоцерківський національний аграрний університет
natasha.prisjazhnyuk@ukr.net

ВИДОВИЙ СКЛАД МОЛОДІ РИБ КРЕМЕНЧУЦЬКОГО ВОДОСХОВИЩА

Анотація. Досліджено видовий склад молоді риб Кременчуцького водосховища. Встановлено, що видовий склад молоді риб Кременчуцького водосховища порівно з ділянкою середнього Дніпра в межах сучасного водосховища майже не змінився і нараховує 33 види риб, які належать до 8 родин. В екологічному відношенні молодь представлена лімnofільним та реofільним комплексами.

Ключові слова: Кременчуцьке водосховище, молодь, цьоголітки, реofільні риби, лімnofільні риби.

Основним чинником, що визначає умови формування іхтіоценозів річки Дніпро є трансформація річкового стоку в шість великих рівнинних водосховищ на фоні високого рівня антропогенного навантаження [1, 2]. Для Кременчуцького водосховища, внаслідок того, що воно є найбільшим і було створене другим у каскаді, процеси генезису іхтіофауни мають специфічний характер [3, 4].

Мета роботи полягала у визначенні видового складу молоді (цьоголітки) риб, виловленої в Кременчуцькому водоймищі під час контрольних виїздів в осінні та літні періоди 2018-2020 рр.

Лови проводили на всій акваторії водосховища як у прибережних, так і у відкритих ділянках, включаючи пригирлові ділянки приток і заток. Місця ловів (станції) щороку були більш-менш постійні і охоплювали майже всі характерні ділянки водосховища. У прибережних мілководдях молодь виловлювали 50-метровою мальковою волокушею (крила та матня з 7 мм делі, в кінець матні ввивали мішок з капронового сита) і частково тканкою (довжина 6 м, з капронового сита); у відкритих, глибинних ділянках молодь ловили тралом (довжина 21 м, висота 4 м, ширина розкриття 16 м, кутець з 7 мм делі).

В Кременчуцькому водосховищі протягом 2018–2020 років нами виявлено молодь (цьоголітки та дволітки) 33 видів риб, які належать до 8 родин. В екологічному відношенні вона представлена лімнофільним та реофільним комплексами. До реофілів належить 9 видів (стерлядь, підуст, головень, жерех, клепець, чехоня, рибець, носар, ялець), або 27,3 %; решта видів – лімнофіли.

Молодь цінних промислових риб (лящ, сазан, судак, щука, білизна, чехоня, синець) становила 45,4 %; малоцінних (плітка, густера, краснопірка, ялець, окунь, йорж) – 36,4 % і смітної риби (вівсянка, гірчак, щиповка, голец та ін.) – 18,2%.

Молодь більшості промислових риб траплялася в уловах постійно, а таких видів, як стерлядь, рибець, сом та деяких інших, – зрідка, поодинокими екземплярами.

Видовий склад молоді риб Кременчуцького водосховища порівно з ділянкою середнього Дніпра в межах сучасного водосховища майже не змінився. Разом з тим з'явилася у водосховищі молодь тюльки, яка зайшла сюди з розташованих нижче водосховищ.

Помітні зміни відбулися в кількісному співвідношенні молоді окремих видів риб. В останні роки існування водосховища зменшилася кількість молоді реофільних видів, що раніше домінували в руслі ріки та її бічних рукавах. Так, на ділянці середнього Дніпра в зоні водосховища протягом 2018–2020 рр. питома вага молоді підуста зменшилася майже в два рази і становила в середньому 9,7 %, а молоді білизни – лише 0,8%. Разом з тим збільшилася питома вага молоді плітки, краснопірки, густери, йоржа, окуня та деяких інших видів риб лімнофільного комплексу.

Аналіз видового складу та співвідношення цьоголітної молоді риб в уловах у прибережних мілководних ділянках водосховища, його притоках та затоках в осінній період 2018–2020 рр. показав, що в різні роки видовий склад цьоголіток змінювався мало, відносна ж чисельність окремих видів була неоднакова, що пов'язано з різною врожайністю молоді в окремі роки.

Так, восени 2018 р. в уловах переважали цьоголітки окуня та густери; менше було молоді плітки, верховодки. З цінних видів риб переважали цьоголітки ляща та підуста. В цей же період 2019 р, найбільше значення тут мала молодь верховодки та плітки. Цьоголітки плітки та краснопірки кількісно переважали і в 2020 р.: разом вони становили 65,9 % всієї молоді; значну питому вагу мала також молодь густери.

Серед молоді цінних видів риб в 2020 р. переважали лящ, менше значення мав підуст. Восени у прибережних ловах серед молоді цінних риб домінував лящ, помітну роль відігравала також молодь сазана; менше було, судака. З молоді малоцінних риб в 2020 р., як і в попередні роки, значно переважала плітка (42,1 % всієї молоді), потім йшли густера, краснопірка.

Дещо інше співвідношення цьоголіток риб в Кременчуцькому водосховищі спостерігалось в літній період 2019 – 2020 рр.

Так, у 2019 р. в прибережних ловах переважали серед цінних видів риб цьоголітки ляща, а серед малоцінних – густери, плітки та верховодки; менш численними були йорж, окунь, краснопірка. Цьоголітки верховодки, густери, плітки разом становили 76,4 % всього улову молоді. З цінних видів риб найбільше було ляща. Влітку 2020 р. домінували лящ, менш численними були підуст і судак. З малоцінних видів риб в цьому році кількісно переважали цьоголітки плітки та окуня, менше значення мали густера, йорж.

Як видно, за кількісним співвідношенням молодь окремих видів риб на мілководних ділянках водосховища в різні роки та сезони зазнавала певних змін, зумовлених сезонним переміщенням її, концентрацією та відходом частини молоді на глибші місця у відкриті ділянки водосховища.

В усі роки досліджень в літньо-осінній період на мілководдях переважала молодь майже одних і тих самих видів: з цьоголіток цінних риб – лящ, підуст, судак та сазан; з малоцінних – плітка, густера, краснопірка, верховодка, окунь та ін. Проте питома вага їх в уловах в окремі роки та сезони була неоднакова. В тралових ловах у відкритих віддалених від берегів ділянках водосховища видовий склад молоді риб значно бідніший, ніж у прибережних. Протягом трьох років досліджень тут виявлено молодь лише 13 видів риб, тимчасом як у прибережжі – 30 видів. Майже в усі роки як влітку, так і восени на глибоководних плесах водосховища основну масу молоді становили цьоголітки судака. З інших видів риб в окремі роки та сезони і більшій кількості тут виловлювали цьоголіток окуня та йоржа; а коропових – клепця, ляща, синця, чехоні та густери.

Цьоголітки клепця, синця, чехоні більшу питому вагу мали в уловах в осінній період. Молодь багатьох видів риб в тралових ловах у відкритих ділянках водосховища відсутня.

Отже, можна сказати, що в літньо-осінній період молодь (цьоголітки) більшості видів риб Кременчуцького водосховища тримається переважно в мілководних ділянках.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Horchanok A.V., Prysiashniuk N.M. Features of fish populations in the Kremenchuk and Kakhovka reservoirs: collective monograph. Riga, 2020. Part 1. 772 p.
2. Моніторингові дослідження іхтіоценозів Кременчуцького водосховища, з оцінкою спрямованості та інтенсивності сукцесійних процесів та дії зовнішніх чинників: звіт по НДР (проміжний 2012 р.): № ДР 0111U008328 / ІРГ НААН. Київ, 2012. 50 с.
3. Котовська Г.О. (2007). Сукцесії в угрупованнях цьоголіток риб Кременчуцького водосховища різних біоекологічних груп і промислових категорій. Вісник Дніпропетровського університету. Вип. 15. Т. 1. С. 70–77.
4. Бузевич І. Ю. (2004). Сучасний стан промислу на дніпровських водосховищах. Рибне господарство. Вип. 63. С. 16–18.

ЗМІСТ

Вихренко М.С., Житовоз В.В., Хом'як О.А. Перспективи вирощування пеляді (<i>Coregonus peled</i>) в аквакультури України.....	3
Гибало А.Ю., Колесник К.В., Хом'як О.А. Креветка шрімс-ведмежа (<i>Sclerocrangon salebrosa</i>) як перспективний об'єкт аквакультури України.....	4
Голуб І.П., Олешко О.А. Моніторингові дослідження фітопланктонних угруповань водних екосистем басейну р. Рось.....	6
Денисюк Р.А., Гейко Л.М. Перспективи аквакультури великоротого окуня (<i>Micropterus salmoides</i>) на базі ТОВ «Сквираплемрибгосп».....	7
Жарчинська В.С., Гриневич Н.Є. Діагностика герпесвірусного захворювання <i>Cyprinus carpio koi</i>	9
Жорова А.В., Олешко О.А. Розробка способу отримання зарибку коропа підвищеної ваги з використанням нанотехнологій.....	11
Заєць А.С., Олешко В.П. Добовий ритм харчування тріліток коропа.....	13
Загарія В.С., Грабовська Т.О. Різноманіття комах рядів <i>Coleoptera</i> та <i>Hemiptera</i> на пшениці озимій в умовах Сквирської дослідної органічної станції.....	15
Кириченко О.І., Харчишин В.М. Вплив на довкілля видобувної промисловості Кіровоградської області.....	16
Корженко С.В., Лавренюк М.І., Ткач О.М., Гриневич Н.Є. Впровадження екологічно безпечних технологічних процесів у ТОВ «Білоцерківвода».....	17
Котков О.М., Омелян О.М., Мірошніченко О.В., Гриневич Н.Є. Моніторинг видового складу зоопланктону природних водойм Черкаської області.....	19
Кобзар Н.А., Дубовий В.І. Біолого-екологічні особливості розвитку рідкісних рослин Черкаської області.....	20
Лановська Д.Д., Бондарець А.В., Шулько О.П. Екологічні ризики використання синтетичних миючих засобів та їх заміна на екологічно чисту продукцію.....	22
Леошко І.А., Веред П.І. Екологічні наслідки опріснення лиману «Сасик» Татарбунарського району Одеської області.....	24
Мусієць А.С., Харчишин В.М., Екологічний стан р. Рось на території Київської області.....	26
Максименко А.Н., Федченко Д.С., Куновський Ю.В. Вплив складу кормів на прояви агресії і канібалізму прісноводної креветки.....	28
Поліщук Н.В., Олешко О.А. Сучасний стан зообентосних організмів р. Рось та їх значення у харчуванні різних видів риб.....	29
Смагін В.Ю., Лавров В.В. Антропогенне порушення лісів ОУЛМГ «Київліс».....	30
Смагіна О.А., Дубовий В.І. Структура флори річки Прип'ять та її еколого-господарське значення.....	32
Третяк Д.В., Стахів Т.А., Присяжнюк Н.М. Сучасний стан та деякі аспекти регулювання промислового лову на Кременчуцькому водосховищі.....	34
Устименко О.М., Коваленко Н.В., Радчук С.М., Гриневич Н.Є. Розвиток природної кормової бази на Дністровському водосховищі.....	36
Яблонський Я.О., Олешко В.П. Товарне осетрівництво як перспективний напрям у рибництві.....	38
Гордовий Є.Л., Дженжеруха О.С., Присяжнюк Н.М. Видовий склад молоді риб кременчуцького водосховища.....	39